

Βρυξέλλες, 29.6.2023
COM(2023) 356 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ**

**Πρώτη διετής έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της παγκόσμιας προσέγγισης στην
έρευνα και την καινοτομία**

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σε ένα παγκόσμιο πλαίσιο που χαρακτηρίζεται από αυξημένες γεωπολιτικές εντάσεις και από τον επακόλουθο αυξημένο κατακερματισμό των παγκόσμιων αλυσίδων εφοδιασμού, η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιμετωπίζει την πρόκληση της διαφοροποίησης και της αντικατάστασης των πηγών εφοδιασμού με κρίσιμες πρώτες ύλες και καθαρή ενέργεια. Πρέπει επίσης να ενισχύσει τη δική της ικανότητα τεχνολογικής κυριαρχίας σε στενή σχέση με αξιόπιστους εταίρους, διασφαλίζοντας με τον τρόπο αυτόν την ανοικτή στρατηγική αυτονομία της.

Στο βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας¹ αναγνωρίζεται η ανάγκη μαζικής αύξησης της τεχνολογικής ανάπτυξης, της ικανότητας βιομηχανικής παραγωγής και της εγκατάστασης προϊόντων και ενεργειακού εφοδιασμού μηδενικού ισοζυγίου κατά την επόμενη δεκαετία. Η Ευρώπη κατέχει ηγετική θέση στον τομέα της καινοτομίας και διαθέτει παγκοσμίως κορυφαίους επιστήμονες και ερευνητές. Αξιοποιώντας αυτά τα πλεονεκτήματα, η Επιτροπή συνεργάζεται με εταίρους για την ανάπτυξη και την εφαρμογή τεχνολογιών μηδενικού ισοζυγίου, με βάση μια ανοικτή αλλά δυναμική προσέγγιση.

Στην ανακοίνωσή της για την παγκόσμια προσέγγιση στην έρευνα και την καινοτομία (στο εξής: E&K)², η Επιτροπή παρουσίασε μια στρατηγική για την εμπάθυνση της διεθνούς συνεργασίας στον τομέα της E&K, με βάση την εξωστρέφεια και τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και αξιών. Το Συμβούλιο επιβεβαίωσε τη δέσμευση της ΕΕ για άνοιγμα στη διεθνή συνεργασία στον τομέα της E&K, επιδιώκοντας παράλληλα ισότιμους όρους ανταγωνισμού και ισορροπημένη και αμοιβαία εξωστρέφεια³, ενώ το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τόνισε την ανάγκη ανάπτυξης πολυμερούς συνεργασίας βάσει κανόνων, στην οποία η E&K θα πρέπει να διαδραματίσει κομβικό ρόλο⁴.

Η ανακοίνωση για την παγκόσμια προσέγγιση υλοποιείται μέσω της προσαρμογής της διμερούς συνεργασίας με μεμονωμένες χώρες, επιδιώκοντας αμοιβαία εξωστρέφεια και ισότιμους όρους ανταγωνισμού. Ταυτόχρονα, η ανακοίνωση για την παγκόσμια προσέγγιση στηρίζει τις πολυμερείς συμπράξεις για την εξεύρεση νέων λύσεων στις παγκόσμιες προκλήσεις και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της ΕΕ. Είναι καθοριστικής σημασίας για την «Global Gateway»⁵, τη στρατηγική της ΕΕ για την τόνωση των επενδύσεων σε ολόκληρο τον κόσμο στους τομείς της ψηφιοποίησης, του κλίματος και της ενέργειας, των μεταφορών, της υγείας, της εκπαίδευσης και της έρευνας.

Το παρόν έγγραφο είναι η πρώτη διετής έκθεση στην οποία γίνεται απολογισμός της προόδου προς την επίτευξη των στόχων της ανακοίνωσης για την παγκόσμια προσέγγιση. Παρέχει μια συνοπτική εικόνα της θέσης της ΕΕ στη διεθνή συνεργασία στον τομέα της

---

¹ COM(2023) 62 final.

² COM(2021) 252 final.

³ Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την παγκόσμια προσέγγιση στην έρευνα και την καινοτομία (έγγραφο 12301/21 της 28ης Σεπτεμβρίου 2021).

⁴ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 6ης Απριλίου 2022, σχετικά με την παγκόσμια προσέγγιση στην έρευνα και την καινοτομία [2021/3001(RSP)].

⁵ Κοινή ανακοίνωση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, την Επιτροπή των Περιφερειών και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων «Global Gateway» [JOIN(2021) 30 final].

E&K σε όλους τους θεματικούς τομείς. Εξετάζει επίσης την επιστημονική διπλωματία για την περαιτέρω ενσωμάτωση της παγκόσμιας προσέγγισης στον τομέα της E&K στην εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας της ΕΕ⁶.

2. ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗ ΤΗΣ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ ΤΗΣ ΕΕ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΑΞΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Η ΕΕ ανέπτυξε ένα κοινό σύνολο **αρχών και αξιών στον τομέα της E&K** και ξεκίνησε **πολυμερή διάλογο με χώρες-εταίρους και διεθνή φόρουμ** σχετικά με τις αξίες και τις αρχές της διεθνούς συνεργασίας στον τομέα της E&K.

Η ΕΕ επιβεβαίωσε τη δέσμευσή της να δώσει το παράδειγμα για τη **διατήρηση της εξωστρέφειας** όσον αφορά τη διεθνή συνεργασία στον τομέα της E&K, θεσπίζοντας παράλληλα περιοριστικά μέτρα, όταν αυτό κρίνεται αναγκαίο. Έθεσε επιτυχώς σε εφαρμογή νέες διατάξεις για τη **σύνδεση τρίτων χωρών με το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη»**.

2.1 Αξίες και αρχές στο πλαίσιο της διεθνούς συνεργασίας στον τομέα της E&K

Στην ανακοίνωση για την παγκόσμια προσέγγιση αναφέρεται ότι οι θεμελιώδεις αξίες και αρχές στις οποίες βασίζεται η διεθνής συνεργασία στην έρευνα και την καινοτομία θα συζητηθούν με τους διεθνείς εταίρους μέσω πολυμερούς διαλόγου. Η εν λόγω προσέγγιση εγκρίθηκε από το Συμβούλιο σε τρεις δέσμες συμπερασμάτων του Συμβουλίου που σχετίζονται με τον τομέα της E&K⁷, καθώς και από τη Διακήρυξη της Μασσαλίας⁸ για τη διεθνή συνεργασία στον τομέα της E&K. Στις 8 Ιουλίου 2022 η Επιτροπή φιλοξένησε την **εναρκτήρια συνεδρίαση του πολυμερούς διαλόγου** σε εικονική μορφή, στην οποία συμμετείχαν εκπρόσωποι από 46 χώρες⁹ και από αρκετούς διεθνείς οργανισμούς και ευρωπαϊκές οργανώσεις ενδιαφερομένων.

Ο διάλογος **υλοποιείται μέσω εργαστηρίων** που επικεντρώνονται στις αξίες και τις αρχές του τομέα της E&K¹⁰, με στόχο τη συζήτηση κοινής ορολογίας, την ανταλλαγή εμπειριών σχετικά με την πρακτική εφαρμογή και τον εντοπισμό ορθών πρακτικών. Στο πλαίσιο των συζητήσεων λαμβάνεται υπόψη και αξιοποιείται το σύμφωνο για την Έρευνα και την Καινοτομία στην Ευρώπη¹¹, ενώ εκτελούνται επίσης εργασίες σε διεθνή φόρουμ, όπως η G7,

⁶ Βλ. σημείο 34 των συμπερασμάτων του Συμβουλίου σχετικά με την παγκόσμια προσέγγιση στην έρευνα και την καινοτομία.

⁷ Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την παγκόσμια προσέγγιση στην έρευνα και την καινοτομία (έγγραφο 12301/21 της 28ης Σεπτεμβρίου 2021)· σχετικά με τη μελλοντική διακυβέρνηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας (EXE) (έγγραφο 14308/21 της 26ης Νοεμβρίου 2021)· και σχετικά με τις αρχές και τις αξίες για τη διεθνή συνεργασία στον τομέα της E&K (έγγραφο 10125/22 της 10ης Ιουνίου 2022).

⁸ Η διάσκεψη της Μασσαλίας για την παγκόσμια προσέγγιση στην έρευνα και την καινοτομία πραγματοποιήθηκε στις 8 Μαρτίου 2021 υπό τη γαλλική προεδρία του Συμβουλίου. Κατέληξε στην έγκριση της δήλωσης της προεδρίας σχετικά με τη διεθνή συνεργασία στον τομέα της E&K ([Presidency's declaration on international cooperation in R&I](#)).

⁹ Πρόκειται για κράτη μέλη της ΕΕ, συνδεδεμένες χώρες με το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» και χώρες με συμφωνία επιστημονικής και τεχνολογικής συνεργασίας με την ΕΕ.

¹⁰ Οι εν λόγω αξίες και αρχές ορίζονται στα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 10ης Ιουνίου 2022 (έγγραφο 10125/22). Τα εργαστήρια σχεδιάζονται και συνδιοργανώνονται από κοινού με κράτη μέλη και/ή διεθνείς εταίρους και οργανώσεις ενδιαφερόμενων μερών, σε στενή συνεργασία με την υποομάδα του φόρουμ του EXE για την παγκόσμια προσέγγιση.

¹¹ Σύσταση (ΕΕ) 2021/2122 του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2021, σχετικά με ένα σύμφωνο για την Έρευνα και την Καινοτομία στην Ευρώπη.

η G20, το Παγκόσμιο Συμβούλιο Έρευνας, ο ΟΟΣΑ και η UNESCO. Τα αποτελέσματα των εργασιών θα ενοποιηθούν μέσω συνεδριάσεων «απολογισμού», οι οποίες θα πραγματοποιηθούν κατά τη διάρκεια του 2023, καθώς και μέσω μιας διάσκεψης σε επίπεδο υπουργών το 2024, με την προβλεπόμενη συμμετοχή εκπροσώπων χωρών και οργανισμών που συμμετέχουν στον πολυμερή διάλογο.

Η ΕΕ δραστηριοποιείται επίσης ιδιαίτερα στην προάσπιση της **ακαδημαϊκής ελευθερίας**, ιδίως μέσω του προγράμματος Inspireurope+, το οποίο χρηματοδοτείται από τις δράσεις Marie Skłodowska-Curie (στο εξής: MSCA) στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη». Σκοπός του προγράμματος Inspireurope+ είναι η διευκόλυνση της διακρατικής συνεργασίας με την ενίσχυση και τη διάδοση ορθών πρακτικών για τη στήριξη ερευνητών που βρίσκονται σε κίνδυνο, εξαιτίας, για παράδειγμα, των συνεπειών της πανδημίας COVID-19, της βίαιης κατάληψης του Αφγανιστάν από το de facto καθεστώς των Ταλιμπάν ή της εσωτερικής καταστολής στο εσωτερικό της Ρωσίας ή της αναγκαστικής αναχώρησης από τη Ρωσία λόγω της αντίθεσής τους στον επιθετικό πόλεμο της χώρας κατά της Ουκρανίας¹².

Η ΕΕ πρωτοστατεί στην προώθηση και την υιοθέτηση πρακτικών **ανοικτής επιστήμης** μέσω διεθνών πρωτοβουλιών συνεργασίας, όπως το Ευρωπαϊκό Νέφος Ανοικτής Επιστήμης. Η πρωτοβουλία για το Ευρωπαϊκό Νέφος Ανοικτής Επιστήμης συμμετέχει επίσης στη διπεριφερειακή και διμερή συνεργασία, όπως είναι η διερεύνηση πιθανών δεσμών με την Αφρικανική Πλατφόρμα Ανοικτής Επιστήμης. Η ΕΕ συμβάλλει επίσης στη διεθνή ευθυγράμμιση και συνεργασία στον τομέα της ανοικτής επιστήμης, συμπροεδρεύοντας σε ειδική ομάδα εργασίας της G7. Εξακολουθεί να χρειάζεται περαιτέρω διεθνής ευθυγράμμιση των πολιτικών, των κανόνων και των δράσεων για την ανοικτή ανταλλαγή επιστημονικών γνώσεων και ερευνητικών δεδομένων, καθώς και για τις αρχές που διέπουν τις αλλαγές στην αξιολόγηση της έρευνας, για παράδειγμα στο πλαίσιο του Συνασπισμού για την Προώθηση της Αξιολόγησης της Έρευνας.

Η **επιστημονική διπλωματία**¹³ διαδραματίζει επί του παρόντος ολοένα σημαντικότερο ρόλο, λόγω διαφόρων παραγόντων, όπως οι εξής: η αυξανόμενη πολυπλοκότητα των παγκόσμιων προκλήσεων, οι πιέσεις στα παγκόσμια κοινά αγαθά, ο αντίκτυπος των αναδυόμενων τεχνολογιών, το παγκόσμιο πλαίσιο ασφάλειας, ιδίως με τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, και η επιδίωξη ανοικτής στρατηγικής αυτονομίας και τεχνολογικής κυριαρχίας της ΕΕ. **Οι προσπάθειες επιστημονικής διπλωματίας στην ΕΕ παραμένουν σε μεγάλο βαθμό χωρίς συντονισμό, χωρίς συνέργειες και χωρίς προσέγγιση σε επίπεδο ΕΕ**¹⁴. Οι ελλείψεις αυτές δημιουργούν τρωτά σημεία σε ένα ταχέως μεταβαλλόμενο γεωπολιτικό, επιστημονικό και τεχνολογικό περιβάλλον, ενώ άλλοι διεθνείς παράγοντες χρησιμοποιούν την επιστημονική διπλωματία με πολύ πιο στοχευμένο τρόπο.

---

¹² Για περισσότερες πληροφορίες: [Inspireurope+](#).

¹³ Ως επιστημονική διπλωματία νοείται, εν προκειμένω, η άμεση ή έμμεση χρήση της επιστήμης, των επιστημονικών στοιχείων και της επιστημονικής συνεργασίας για την προώθηση διπλωματικών στόχων. Ο όρος αυτός περιλαμβάνει τις θετικές επιστήμες, την τεχνολογία, τη μηχανική και τα μαθηματικά, καθώς και τις κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες.

¹⁴ Tools for an EU Science Diplomacy (Εργαλεία για μια επιστημονική διπλωματία της ΕΕ), Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2017.

Το Συμβούλιο κάλεσε επίσης την Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης να αναπτύξουν ένα θεματολόγιο ευρωπαϊκής επιστημονικής διπλωματίας στα συμπεράσματά του σχετικά με την παγκόσμια προσέγγιση και τη μελλοντική διακυβέρνηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας (EXE). Από τις συζητήσεις που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της υποομάδας του φόρουμ του EXE για την παγκόσμια προσέγγιση, καθώς και με διάφορες ομάδες ενδιαφερόμενων μερών, προέκυψαν τέσσερις πυλώνες της επιστημονικής διπλωματίας¹⁵ και συνεχίζονται οι συζητήσεις σε αυτή τη βάση, τόσο εντός των θεσμικών οργάνων της ΕΕ όσο και με τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη.

2.2. Η διεθνής διάσταση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και η πολιτική σύνδεσής του

Η ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας σε θέματα Ε&Κ έχει ζωτική σημασία για τη διασφάλιση της πρόσβασης σε ταλέντα, γνώσεις, υποδομές και αγορές παγκοσμίως, ώστε να αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά οι παγκόσμιες προκλήσεις και να υλοποιούνται οι παγκόσμιες δεσμεύσεις. Η ΕΕ αποτελεί μείζονα καταλύτη για τη διεθνοποίηση της Ε&Κ, δεδομένου ότι το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» —το πρόγραμμα-πλαίσιο της ΕΕ για την έρευνα και την καινοτομία— προσελκύει κορυφαίους ερευνητές, φορείς καινοτομίας και εταιρείες έντασης γνώσης¹⁶.

Η διεθνής εξωστρέφεια αποτελεί σήμα κατατεθέν του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη». Τα συνεργατικά έργα μπορούν να περιλαμβάνουν εταίρους από ολόκληρο τον κόσμο. Εκτός από ελάχιστες περιπτώσεις, οι εταίροι από χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος είναι αυτόματα επιλέξιμοι για χρηματοδότηση από την ΕΕ, ενώ οι εκβιομηχανισμένες χώρες αναμένεται, κατά γενικό κανόνα, να διαθέτουν τη δική τους χρηματοδότηση σε έργα.

Στα δύο πρώτα διετή προγράμματα εργασιών του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» (για τις περιόδους 2021-2022 και 2023-2024), περίπου το 21 % όλων των συνεργατικών ερευνητικών θεμάτων ενθάρρυναν ενεργά τη διεθνή συνεργασία. Δρομολογήθηκαν επίσης ειδικές πρωτοβουλίες, με στόχο τη συνεργασία με την Αφρική και τις χώρες της νότιας Μεσογείου. Οι δράσεις Marie Skłodowska-Curie (MSCA) αποτελούν την πλέον διεθνή συνιστώσα του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»¹⁷ και είναι αναγκαίες για τη δημιουργία διεθνών συμπράξεων μεταξύ οργανισμών Ε&Κ. Μεταξύ των μεμονωμένων ερευνητών που επιλέχθηκαν για μεταδιδακτορικές υποτροφίες MSCA, το 38 % προέρχεται από χώρες εκτός

---

¹⁵ Χρήση της επιστημονικής διπλωματίας για την αντιμετώπιση των γεωπολιτικών προκλήσεων σε έναν κατακερματισμένο, πολυπολικό κόσμο: ενίσχυση του στρατηγικού χαρακτήρα, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας της ευρωπαϊκής διπλωματίας μέσω επιστημονικών στοιχείων και προοπτικών· ενίσχυση της επιστημονικής διπλωματίας στις αντιπροσωπείες και τις πρεσβείες της ΕΕ και των κρατών μελών και προώθηση της προβολής της παγκόσμιας επιστημονικής διπλωματίας· ανάπτυξη ικανοτήτων για την ευρωπαϊκή επιστημονική διπλωματία.

¹⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Εκτίμηση επιπτώσεων που συνοδεύει την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του προγράμματος-πλαισίου έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων Ευρώπη» και τον καθορισμό των κανόνων συμμετοχής και διάδοσής του [SWD(2018) 307].

¹⁷ Οι δράσεις Marie Skłodowska-Curie αντιπροσωπεύουν περίπου το 50 % των συνολικών συμμετοχών του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» από οργανισμούς τρίτων χωρών. Για πολλές χώρες, πάνω από το 50 % των συνολικών συμμετοχών τους σε έργα του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» πραγματοποιούνται μέσω MSCA: ΗΠΑ (77,5 %)· Αργεντινή (76,5 %), Ινδονησία, Σιγκαπούρη, Νέα Ζηλανδία (75 %)· Ιαπωνία (66,7 %)· Αυστραλία (62,2 %)· Χιλή (57,1 %)· Καναδάς (54,1 %).

της ΕΕ¹⁸. Οι αποστολές του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», οι οποίες συνδέονται, μεταξύ άλλων, με τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, έχουν ισχυρή διεθνή διάσταση¹⁹ (βλ. ενότητα 4).

Στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», η ΕΕ συνέχισε να χρηματοδοτεί τη διακρατική πρόσβαση σε ερευνητικές υποδομές, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που διαχειρίζεται το Κοινό Κέντρο Ερευνών της Επιτροπής²⁰, για χρήστες από τρίτες χώρες. Η ΕΕ προωθεί διεθνή προγράμματα πρόσβασης στο πλαίσιο της ομάδας ανώτερων υπαλλήλων της G7 για τις παγκόσμιες ερευνητικές υποδομές²¹. Το 2022 η Επιτροπή και τα κράτη μέλη υποστήριξαν τη Διακήρυξη του Βrno²², σκοπός της οποίας είναι η την προώθηση ενός παγκόσμιου οικοσυστήματος ερευνητικών υποδομών.

Σε αντίθεση με τα προηγούμενα προγράμματα-πλαίσια, τα οποία ήταν ανοικτά για τη σύνδεση χωρών που γειτνιάζουν με την Ευρωπαϊκή Ένωση, το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» προσφέρει για πρώτη φορά τη δυνατότητα σύνδεσης τρίτων χωρών που βρίσκονται οπουδήποτε στον κόσμο, και οι οποίες διαθέτουν ικανοποιητικές ικανότητες στους τομείς της επιστήμης, της τεχνολογίας και της καινοτομίας²³ και μοιράζονται κοινές αξίες με την ΕΕ. Η Νέα Ζηλανδία είναι η πρώτη χώρα πέραν της άμεσης γειτονίας της ΕΕ με την οποία ολοκληρώθηκαν οι διαπραγματεύσεις σύνδεσης τον Δεκέμβριο του 2022. Οι διαπραγματεύσεις με τον Καναδά βρίσκονται σε εξέλιξη, ενώ η έναρξη των διαπραγματεύσεων με τη Δημοκρατία της Κορέας ανακοινώθηκε στη σύνοδο κορυφής ΕΕ-Κορέας τον Μάιο του 2023. Εξετάζεται επίσης το ενδεχόμενο έναρξης διαπραγματεύσεων με την Ιαπωνία.

Στις χώρες της γειτονίας της ΕΕ, το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» επιβεβαιώνει τη δυνατότητα σύνδεσης με το πρόγραμμα για τρίτες χώρες που ανήκουν στην Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ) και είναι μέλη του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, για τις προσχωρούσες, τις υποψήφιες και τις δυνάμει υποψήφιες χώρες, καθώς και για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας. Μέχρι στιγμής υπάρχουν 16 χώρες που είναι ήδη συνδεδεμένες με το πρόγραμμα: Αλβανία, Αρμενία, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Γεωργία, Ισλανδία, Ισραήλ, Κόσοβο*, Βόρεια Μακεδονία, Μαυροβούνιο, Δημοκρατία της Μολδαβίας,

---

¹⁸ Η διαπίστωση αυτή βασίζεται στα πρώτα δεδομένα από το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη». Επιπλέον, η Επιτροπή δρομολόγησε ειδική δράση για την προώθηση της διεθνούς συνεργασίας στο πλαίσιο των MSCA ([MSCA Advocacy](#)), με την αξιολόγηση, για παράδειγμα, των συνθηκών πλαισίωσης της συνεργασίας στον τομέα της κατάρτισης και της κινητικότητας ερευνητών με χώρες που έχουν συνάψει διμερή συμφωνία επιστημονικής και τεχνολογικής συνεργασίας με την ΕΕ.

¹⁹ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/695 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Απριλίου 2021, για τη θέσπιση του προγράμματος-πλαίσιου έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων Ευρώπη», τον καθορισμό των κανόνων συμμετοχής και διάδοσής του, και για την κατάργηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1290/2013 και (ΕΕ) αριθ. 1291/2013 (βλ. άρθρο 8 του ίδιου κανονισμού).

²⁰ Βλ.: [Open access to JRC Research Infrastructures \(europa.eu\)](#) (Ανοικτή πρόσβαση στις ερευνητικές υποδομές του JRC).

²¹ [GSO — Group of Senior Officials \(GSO\) on global Research Infrastructures \(gsogri.org\)](#)

²² [Brno Declaration on Fostering a Global Ecosystem of Research Infrastructures \(icri2022.cz\)](#)

²³ Γίνεται αναφορά σε τρίτες χώρες οι οποίες πληρούν τα κριτήρια που καθορίζονται στο άρθρο 16 παράγραφος 1 στοιχείο δ) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/695, της 28ης Απριλίου 2021, για τη θέσπιση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη».

* Η ονομασία αυτή χρησιμοποιείται με την επιφύλαξη των θέσεων ως προς το καθεστώς και συνάδει με την απόφαση 1244 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών και τη γνώμη του Διεθνούς Δικαστηρίου σχετικά με τη διακήρυξη της ανεξαρτησίας του Κοσόβου.

Νορβηγία, Ουκρανία, Σερβία, Τουρκία, Τυνησία και Φερόες Νήσοι²⁴. Η ΕΕ εργάζεται περαιτέρω για την ολοκλήρωση της διαδικασίας σύνδεσης με το Ηνωμένο Βασίλειο, ενώ συνεχίζονται και οι επίσημες διαπραγματεύσεις με το Μαρόκο.

3. ΕΙΣΟΡΡΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΤΗΣ ΕΕ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ Ε&Κ: ΠΡΟΣ ΙΣΟΤΙΜΟΥΣ ΟΡΟΥΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΜΟΙΒΑΙΟΤΗΤΑ

Η ΕΕ ανέλαβε **κοινές δεσμεύσεις με εταίρους προτεραιότητας**, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής (ΗΠΑ), ο Καναδάς, η Ιαπωνία, η Ινδία, οι χώρες της νότιας Μεσογείου και η Αφρικανική Ένωση, για την εφαρμογή συνθηκών πλαισίωσης, ειδικά σχεδιασμένων για την εξασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού και την προώθηση κοινών αξιών (βλ. περισσότερες λεπτομέρειες στην ενότητα 5 κατωτέρω).

Η Επιτροπή εφάρμοσε το άρθρο 22 παράγραφοι 5 και 6 του κανονισμού για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη»²⁵ για τη **διασφάλιση των στρατηγικών πόρων, των συμφερόντων, της αυτονομίας ή της ασφάλειας της ΕΕ**. Κατάρτισε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις ξένες παρεμβάσεις, κατευθυντήριες αρχές για την αξιοποίηση της γνώσης, **κώδικα ορθής πρακτικής για τη διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας και κώδικα ορθής πρακτικής για την τυποποίηση**²⁶.

Η πανδημία COVID-19 και το ταχέως μεταβαλλόμενο γεωπολιτικό πλαίσιο αποκάλυψαν τους σοβαρούς κινδύνους που συνδέονται με τις εξαρτήσεις της ΕΕ σε διάφορους στρατηγικούς τομείς²⁷. Για τον λόγο αυτόν, απαιτείται να δοθεί προσοχή στον τρόπο με τον οποίο κατανέμεται η τεχνολογική ικανότητα μεταξύ των σημαντικότερων οικονομικών παραγόντων²⁸. Η **τεχνολογική κυριαρχία** προϋποθέτει τόσο τις επιστημονικές γνώσεις που απαιτούνται για την ανάπτυξη, τη λειτουργία και την κατανόηση κρίσιμων τεχνολογιών όσο και την πρόσβαση σε στοιχεία και υλικά που είναι αναγκαία για τη μεταφορά των τεχνολογιών από το εργαστήριο στην αγορά²⁹.

Το άρθρο 22 παράγραφος 5 του κανονισμού για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» **επιτρέπει τον περιορισμό της συμμετοχής** σε νομικές οντότητες που είναι εγκατεστημένες σε κράτη μέλη ή σε συγκεκριμένες συνδεδεμένες ή άλλες τρίτες χώρες, όπως προσδιορίζονται στο πρόγραμμα εργασιών, με σκοπό τη διασφάλιση των στρατηγικών περιουσιακών στοιχείων, των συμφερόντων, της αυτονομίας ή της ασφάλειας της ΕΕ. Περιορισμοί μπορούν επίσης να εφαρμόζονται σε οντότητες εγκατεστημένες σε χώρες που είναι επιλέξιμες αλλά ελέγχονται άμεσα ή έμμεσα από μη επιλέξιμη χώρα ή από οντότητα εγκατεστημένη σε μη επιλέξιμη

²⁴ Η Ουκρανία είναι ήδη συνδεδεμένη με το πρόγραμμα συμμετέχει επίσης στο πρόγραμμα έρευνας και κατάρτισης της Ευρατόμ.

²⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/695, της 28ης Απριλίου 2021, για τη θέσπιση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη».

²⁶ Σύσταση (ΕΕ) 2023/498 της Επιτροπής, της 1ης Μαρτίου 2023, σχετικά με την κατάρτιση κώδικα ορθής πρακτικής για την τυποποίηση στον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας και σύσταση (ΕΕ) 2023/499 της Επιτροπής, της 1ης Μαρτίου 2023, σχετικά με κώδικα ορθής πρακτικής για τη διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας με σκοπό την αξιοποίηση της γνώσης στον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας.

²⁷ Βλ., μεταξύ άλλων: [EU research and innovation and the invasion of Ukraine: Main channels of impact \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/euroipa/eu-research-and-innovation-and-the-invasion-of-ukraine-main-channels-of-impact) (Ενωσιακή έρευνα και καινοτομία και η εισβολή στην Ουκρανία: κύριοι δίαυλοι επιπτώσεων).

²⁸ Crespi, F., Caravella, S., Menghini, M., & Salvatori, C. (2021). European Technological Sovereignty: An emerging framework for policy strategy. *Intereconomics*, 56 (6), σ. 348-354.

²⁹ Edler, J., Blind, K., & Frietsch, R. (2020). Technological Sovereignty: From Demand to Concept. Διαθέσιμο στην ακόλουθη διεύθυνση: <https://www.isi.fraunhofer.de/en/presse/2020/presseinfo-11-Technologiesouveraenitaet.html>.

χώρα. Η συμμετοχή ήταν περιορισμένη βάσει του άρθρου 22 παράγραφος 5 για 49 θέματα στο πρόγραμμα εργασιών για την περίοδο 2021-2022 και για 31 θέματα στο πρόγραμμα εργασιών για την περίοδο 2023-2024, αντιπροσωπεύοντας το 4 % και το 3,5 %, αντίστοιχα, των προϋπολογισμών των εν λόγω προγραμμάτων εργασιών³⁰. Οι διατάξεις του άρθρου 22 παράγραφος 5 χρησιμοποιήθηκαν για θέματα που σχετίζονται με την **κβαντική έρευνα, το διάστημα** και τις **κρίσιμες πρώτες ύλες**. Το άρθρο 22 παράγραφος 5 χρησιμοποιείται κατ' εξαίρεση και αιτιολογείται δεόντως.

Κατά περίπτωση, και εφόσον αιτιολογείται δεόντως, το άρθρο 22 παράγραφος 6 του κανονισμού για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» παρέχει τη δυνατότητα εισαγωγής **πρόσθετων κριτηρίων επιλεξιμότητας**, ώστε να λαμβάνονται υπόψη ειδικές απαιτήσεις πολιτικής ή η φύση και οι στόχοι της δράσης. Η Επιτροπή έχει κάνει χρήση του εν λόγω άρθρου με τρίτες χώρες, σε περιπτώσεις στις οποίες θεωρήθηκε ότι δεν υπήρχαν οι συνθήκες πλαισίωσης για την εξασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού στο πλαίσιο της συνεργασίας στον τομέα της E&K.

Για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης των δράσεων που υλοποιούνται στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» με τους εφαρμοστέους κανόνες ασφάλειας σύμφωνα με το άρθρο 20 παράγραφος 1 του κανονισμού για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη», η Επιτροπή έθεσε σε εφαρμογή **διαδικασία ελέγχου ασφάλειας** για έργα που αφορούν ευαίσθητες ή διαβαθμισμένες πληροφορίες ή πληροφορίες ή υλικά που υπόκεινται σε εθνικούς περιορισμούς ασφάλειας. Η τρέχουσα γεωπολιτική κατάσταση είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση της ζήτησης για διαδικασίες ελέγχου ασφάλειας των έργων σε ολόκληρο το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη».

Η Επιτροπή δημοσίευσε κατευθυντήριες γραμμές **για την αντιμετώπιση ξένων παρεμβάσεων στον τομέα της E&K**³¹. Στο εν λόγω έγγραφο περιγράφονται οι βέλτιστες πρακτικές για τη στήριξη των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και των ερευνητικών οργανισμών της ΕΕ όσον αφορά τη διασφάλιση της ακαδημαϊκής ελευθερίας, της ακεραιότητας και της θεσμικής αυτονομίας τους, καθώς και των ερευνητικών πορισμάτων και περιουσιακών τους στοιχείων. Στο πλαίσιο της ομάδας εργασίας SIGRE της G7³², η Επιτροπή, από κοινού με εταίρους που συμμερίζονται τις ίδιες απόψεις, ανέπτυξε κοινές αρχές για την ασφάλεια της έρευνας.

Για την προώθηση της αξίας που παράγεται από τη γνώση, το Συμβούλιο εξέδωσε σύσταση σχετικά με τις **κατευθυντήριες αρχές για την αξιοποίηση της γνώσης**³³. Για την προώθηση της αποτελεσματικής χρήσης και ανάπτυξης της γνώσης, καθώς και για τη διευκόλυνση της

---

³⁰ Επιπλέον, η κοινή επιχείρηση για την ευρωπαϊκή υπολογιστική υψηλών επιδόσεων (EuroHPC) έκανε χρήση του άρθρου 22 παράγραφος 5 σε μία δράση στο πρόγραμμα εργασίας της για το 2023, σε μία δράση στο πρόγραμμα εργασίας της για το 2022 και σε δύο δράσεις στο πρόγραμμα εργασίας της για το 2021.

³¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Tackling R&I foreign interference (Αντιμετώπιση των ξένων παρεμβάσεων στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας), 14 Ιανουαρίου 2022. Το θέμα αυτό εξετάζεται επίσης στις εργασίες του δικτύου γνώσεων της ΕΕ για την Κίνα.

³² G7 Working Group on the Security and Integrity of the Global Research Ecosystem, Common values and principles on research security and research integrity, Ιούνιος 2022.

³³ Σύσταση (ΕΕ) 2022/2415 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 2022, σχετικά με τις κατευθυντήριες αρχές για την αξιοποίηση της γνώσης.

πρόσβασης και της κοινής χρήσης των περιουσιακών στοιχείων που προστατεύονται από δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΔΙ), απαιτείται η ευαισθητοποίηση της επιστημονικής κοινότητας σχετικά με τη διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΙ). Για την ενίσχυση της συνεργασίας σχετικά με τα παγκόσμια πρότυπα, η Επιτροπή μπορεί να επιδιώξει αυξημένο συντονισμό με εταίρους που συμμερίζονται τις ίδιες απόψεις, βάσει των συστάσεων της Επιτροπής σχετικά με τον **κώδικα ορθής πρακτικής για τη διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας** και τον **κώδικα ορθής πρακτικής για την τυποποίηση**³⁴.

4. ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΤΩΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΝ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΩΝ ΓΙΑ ΑΠΟ ΚΟΙΝΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΝ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ

4.1. Καθοδήγηση των παγκόσμιων προσπαθειών προς μια δίκαιη πράσινη μετάβαση

Η ΕΕ συνέβαλε στην έγκριση του **παγκόσμιου πλαισίου για τη βιοποικιλότητα Κουνμίνγκ-Μόντρεαλ** στη Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιοποικιλότητα (COP 15) της 18ης Δεκεμβρίου 2022, καθώς και στη συμφωνία σχετικά με τη συνθήκη ανοικτής θάλασσας των Ηνωμένων Εθνών στη διακυβερνητική διάσκεψη για τη θαλάσσια βιοποικιλότητα περιοχών εκτός εθνικής δικαιοδοσίας της 4ης Μαρτίου 2023. Υπέγραψε τη **δήλωση της διατλαντικής συμμαχίας ωκεανογραφικής έρευνας και καινοτομίας** για την προώθηση της συνεργασίας στον τομέα της ωκεανογραφικής έρευνας στον Ατλαντικό, καθώς και την **3η κοινή δήλωση της υπουργικής διάσκεψης για τα επιστημονικά θέματα σχετικά με την Αρκτική** με σκοπό την περαιτέρω στήριξη της έρευνας στην Αρκτική. Ενίσχυσε επίσης τη συμμετοχή της στην **αποστολή καινοτομίας** και συνέχισε να προωθεί τον ηγετικό της ρόλο στη στήριξη της **πολυμερούς συνεργασίας στον τομέα της E&K** για την παροχή επιστημονικά τεκμηριωμένων λύσεων όσον αφορά τη βιώσιμη διαχείριση της γης, των ωκεανών και του εδάφους, τη γεωργία και τα συστήματα τροφίμων, την αποδοτική χρήση των πόρων και την κυκλική οικονομία, τη βιοοικονομία, το κλίμα, τη δασοκομία και τη βιοποικιλότητα, καθώς και τις πολιτικές γεωσκόπησης.

Η Επιτροπή δημιούργησε επίσης μια διεθνή πλατφόρμα διαχείρισης γνώσεων για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τα πρότυπα, την καθοδήγηση και τις ευκαιρίες χρηματοδότησης στο πλαίσιο της **πρωτοβουλίας «Νέο Ευρωπαϊκό Μπάουχαους»**.

Για την **υλοποίηση της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας**, η περαιτέρω επιστημονική πρόοδος έχει καίρια σημασία για την προστασία και την αποκατάσταση του φυσικού κεφαλαίου, την απαλλαγή της οικονομίας και της βιομηχανίας από τις ανθρακούχες εκπομπές και την αντικατάστασή τους από χημικά προϊόντα και υλικά που είναι ασφαλή και βιώσιμα εκ σχεδιασμού, την πρόληψη και τη μείωση της ρύπανσης, τον εκσυγχρονισμό των υποδομών μας και την αύξηση της ανθεκτικότητάς τους, την προστασία της δημόσιας υγείας και ευημερίας και τον σχεδιασμό βιώσιμων συστημάτων τροφίμων και νερού. Στο πλαίσιο των προσπαθειών της για την προώθηση της δίκαιης, πράσινης και χωρίς αποκλεισμούς

³⁴ Για παράδειγμα, η διεθνής συνεργασία σχετικά με τα πρότυπα ευρωκωδίκων για τη δομική μηχανική επιτρέπει τη βελτίωση της ρυθμιστικής ικανότητας και της ποιότητας των υποδομών.

μετάβασης, και σύμφωνα με τη **στρατηγική Global Gateway**³⁵ και άλλες διεθνείς δεσμεύσεις, η ΕΕ στήριξε επίσης τις χώρες-εταίρους της, ώστε να έχουν πρόσβαση σε περιβαλλοντικά δεδομένα και να παρακολουθούν και να υποβάλλουν εκθέσεις σχετικά με την πρόοδο που σημειώνουν, μέσω πρωτοβουλιών που αποσκοπούν στην ενίσχυση τόσο των γνώσεων και των ικανοτήτων όσο και της αλληλεπίδρασης μεταξύ της επιστήμης και της πολιτικής.

Στην κοινή ανακοίνωση για τη διεθνή διακυβέρνηση των ωκεανών³⁶ τονίστηκε η ανάγκη ανάπτυξης γνώσεων για τους ωκεανούς, με σκοπό την προστασία και τη βιώσιμη διαχείριση των ωκεανών. Για τον σκοπό αυτόν, η Επιτροπή υπέγραψε πολιτική δήλωση³⁷ εξ ονόματος της ΕΕ για τη σύσταση της νέας **διατλαντικής συμμαχίας ωκεανογραφικής έρευνας και καινοτομίας** με την Αργεντινή, τη Βραζιλία, τις ΗΠΑ, τον Καναδά, το Μαρόκο, τη Νότια Αφρική και το Πράσινο Ακρωτήριο. Επί του παρόντος διεξάγονται δραστηριότητες διεθνούς συνεργασίας, τόσο στο πλαίσιο της αποστολής του φάρου Ατλαντικού-Αρκτικής και του φάρου της Μεσογείου όσο και με χώρες-εταίρους του Εύξεινου Πόντου. Οι δραστηριότητες αυτές αντικατοπτρίζουν το διεθνές πεδίο εφαρμογής της **αποστολής «Αποκατάσταση των ωκεανών και των υδάτων μας έως το 2030»** του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη».

Στο πλαίσιο της **αποστολής «Καινοτομία»**³⁸, η Επιτροπή προώθησε την επιτάχυνση της μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία. Με την από κοινού καθοδήγηση της αποστολής «Καθαρό υδρογόνο», η Επιτροπή επιδιώκει να αυξήσει την ανταγωνιστικότητα κόστους του καθαρού υδρογόνου με τη μείωση του διατεμαστικού κόστους του και την ανάπτυξη τουλάχιστον 100 κοιλάδων υδρογόνου παγκοσμίως έως το 2030. Με τη στήριξη της αποστολής «Κλιματικά ουδέτερες και έξυπνες πόλεις» του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», η Επιτροπή ηγείται επίσης της αποστολής «Αστικές μεταβάσεις», με σκοπό τη συνεργασία με 300 πόλεις παγκοσμίως για την ενίσχυση του οράματός τους για μηδενικό ισοζύγιο, τη δράση κλίμακας και την επιτάχυνση της υλοποίησης.

Σε πολυμερές επίπεδο, η Επιτροπή παρείχε **τεκμηριωμένη στήριξη για τη χάραξη πολιτικής**, διαμόρφωσε τα θεματολόγια και συνέβαλε στις εργασίες ορισμένων οργανισμών, μεταξύ των οποίων οι εξής: η ομάδα γεωσκόπησης — για την καλύτερη χρήση των ευρωπαϊκών πόρων γεωσκόπησης (όπως το πρόγραμμα Copernicus)· το διεθνές φόρουμ βιοοικονομίας και άλλα πολυμερή φόρουμ συνεργασίας για τη βιοοικονομία· η Διακυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Αλλαγή — για την επιστήμη του κλίματος· η διακυβερνητική πλατφόρμα επιστήμης-πολιτικής για τη βιοποικιλότητα και τις υπηρεσίες

---

³⁵ Κοινή ανακοίνωση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, την Επιτροπή των Περιφερειών και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων «Global Gateway», JOIN/2021/30 final.

³⁶ Κοινή ανακοίνωση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, Καθορισμός της πορείας για έναν βιώσιμο γαλάζιο πλανήτη — κοινή ανακοίνωση σχετικά με το θεματολόγιο της ΕΕ για τη διεθνή διακυβέρνηση των ωκεανών, JOIN/2022/28 final.

³⁷ [SKM_80822071310280 \(allatlantic2022.com\)](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/skm_80822071310280)

³⁸ Η αποστολή «Καινοτομία» αποτελεί βασικό διεθνές φόρουμ, στο οποίο συμμετέχουν χώρες οι οποίες είναι υπεύθυνες για το 90 % της δημόσιας χρηματοδότησης της καινοτομίας στον τομέα της ενέργειας.

οικοσυστημάτων και η σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τη βιολογική ποικιλότητα³⁹ — για τη βιοποικιλότητα· Η Διεθνής Επιτροπή Φυσικών Πόρων και η Παγκόσμια Συμμαχία για την Κυκλική Οικονομία και την Αποδοτική Χρήση των Πόρων⁴⁰· η πρωτοβουλία των Ηνωμένων Εθνών για τα συστήματα τροφίμων· και η παγκόσμια σύμπραξη των Ηνωμένων Εθνών για το έδαφος μέσω της αποστολής «Μια συμφωνία για το έδαφος για την Ευρώπη» του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη».

Στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας «**Νέου Ευρωπαϊκού Μπάουχαους**» (NEB), η Επιτροπή δημιούργησε μια διεθνή πλατφόρμα διαχείρισης γνώσεων για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τα πρότυπα, την καθοδήγηση και τις ευκαιρίες χρηματοδότησης, με σκοπό την ενσωμάτωση των διαστάσεων της βιωσιμότητας, της ένταξης και της αισθητικής/ποιότητας εμπειρίας σε κτίρια και δημόσιους χώρους. Ορισμένες πρωτοβουλίες είναι ανοικτές σε οντότητες από τρίτες χώρες, υπό διαφορετικές προϋποθέσεις συμμετοχής: η κοινότητα του Νέου Ευρωπαϊκού Μπάουχαους, το εργαστήριο NEB, τα βραβεία Νέου Ευρωπαϊκού Μπάουχαους και οι ευκαιρίες χρηματοδότησης του NEB στο πλαίσιο των προγραμμάτων της ΕΕ⁴¹.

4.2. Προώθηση της ψηφιακής μετάβασης

Η ΕΕ ενίσχυσε τις κοινές ερευνητικές δραστηριότητες, ιδίως σε **βασικές ψηφιακές τεχνολογίες** και σε **έξυπνα δίκτυα και υπηρεσίες**, μεταξύ άλλων με την έκδοση της ενιαίας βασικής πράξης για τη σύσταση των κοινών επιχειρήσεων στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»⁴². Η ΕΕ ανέπτυξε **διεθνείς ψηφιακές συμπράξεις** με τη Λατινική Αμερική, την Ιαπωνία, τη Δημοκρατία της Κορέας και τη Σιγκαπούρη, σύμφωνα με την ανακοίνωση για την Ψηφιακή Πυξίδα 2030⁴³ (βλ. επίσης ενότητα 5).

Η ΕΕ διαθέτει ισχυρή βιομηχανική έρευνα και ανάπτυξη, ιδίως στους τομείς της αυτοκινητοβιομηχανίας, της τεχνολογίας των πληροφοριών και των επικοινωνιών, καθώς και της υγείας, και έχει σταθερή παράδοση στην κβαντική έρευνα και τη ρομποτική. Παρά την ισχυρή θέση της ΕΕ όσον αφορά την προηγμένη μεταποίηση και τα προηγμένα υλικά, είναι αναγκαίο να **μειωθούν οι στρατηγικές εξαρτήσεις σε βασικούς τεχνολογικούς τομείς και αξιακές αλυσίδες**, όπως η τεχνητή νοημοσύνη, τα μαζικά δεδομένα, η υπολογιστική νέφους, η κυβερνοασφάλεια, οι ασφαλείς επικοινωνίες, η ρομποτική και η μικροηλεκτρονική. Η κανονιστική ρύθμιση, η διακυβέρνηση και η τυποποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών θα

³⁹ Η Επιτροπή θα υποστηρίξει επίσης τη δημιουργία μιας παγκόσμιας υπηρεσίας υποστήριξης της γνώσης.

⁴⁰ Κατά την 5η συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον εγκρίθηκε ψήφισμα ορόσημο, το οποίο ανοίγει τον δρόμο για μια παγκόσμια νομικά δεσμευτική συμφωνία σχετικά με τη ρύπανση από πλαστικά.

⁴¹ [New European Bauhaus: beautiful, sustainable, together. \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/euro-observatory/en/new-european-bauhaus-beautiful-sustainable-together) (Νέο Ευρωπαϊκό Μπάουχαους: Αισθητική, βιωσιμότητα, συμπεριληπτικότητα).

⁴² Κανονισμός (ΕΕ) 2021/2085 του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 2021, σχετικά με τη σύσταση των κοινών επιχειρήσεων στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και για την κατάργηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 219/2007, (ΕΕ) αριθ. 557/2014, (ΕΕ) αριθ. 558/2014, (ΕΕ) αριθ. 559/2014, (ΕΕ) αριθ. 560/2014, (ΕΕ) αριθ. 561/2014 και (ΕΕ) αριθ. 642/2014 (ΕΕ L 427 της 30.11.2021, σ. 17).

⁴³ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Ψηφιακή Πυξίδα 2030: η ευρωπαϊκή οδός για την ψηφιακή δεκαετία» [COM(2021) 118 final].

αποτελέσουν κρίσιμους παράγοντες για τη μεγιστοποίηση των ψηφιακών ευκαιριών, μειώνοντας παράλληλα τις προκλήσεις ή τις απειλές που αυτές συνεπάγονται⁴⁴.

Η ΕΕ στηρίζει τις αναπτυσσόμενες και αναδυόμενες χώρες, με ιδιαίτερη έμφαση στην Αφρική, προωθώντας την ψηφιακή συνδεσιμότητα μέσω **δεσμών μέτρων για την ψηφιακή οικονομία** που χρηματοδοτούνται μέσω **πρωτοβουλιών της «Ομάδας Ευρώπη»**⁴⁵. Οι εν λόγω δέσμες μέτρων έχουν σχεδιαστεί για την προώθηση ενός ανθρωποκεντρικού μοντέλου ψηφιακής ανάπτυξης. Η ΕΕ έχει αυξήσει επίσης τη στήριξη που παρέχει για την **ανάπτυξη ευρυζωνικών δικτύων και έργων συνδεσιμότητας** και έχει δημιουργήσει περιφερειακά κέντρα δεδομένων για την παροχή διαστημικών υπηρεσιών στην **Αφρική, τη Λατινική Αμερική, την Καραϊβική και την Ασία**, σύμφωνα με τη στρατηγική Global Gateway⁴⁶. Επιπλέον, σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά τη δημιουργία περιφερειακών παραρτημάτων του κόμβου «Digital for Development» (D4D)⁴⁷, ιδίως στην Αφρική, τη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική, καθώς και στις περιοχές της Ασίας και του Ειρηνικού. Με τη δρομολόγηση της ψηφιακής συμμαχίας με τα κράτη της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής το 2023, η ΕΕ ενίσχυσε τη διπεριφερειακή ψηφιακή σύμπραξη για την αντιμετώπιση του ψηφιακού χάσματος και την επίτευξη του ψηφιακού μετασχηματισμού χωρίς αποκλεισμούς στην περιοχή.

Χάρη στη δημιουργία συμπράξεων και συνασπισμών με χώρες που συμμερίζονται τις ίδιες απόψεις, η ΕΕ μπορεί να διαμορφώσει δεοντολογικά, ασφαλή και συμπεριληπτικά διεθνή τεχνολογικά πρότυπα⁴⁸. **Η ΕΕ αποτελεί παγκόσμιο παράγοντα διαμόρφωσης τάσεων στις διεθνείς συζητήσεις** όσον αφορά την προστασία των δεδομένων (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων, πράξη για τη διακυβέρνηση δεδομένων), την οικονομία των πλατφορμών (πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες, πράξη για τις ψηφιακές αγορές), την ανθρωποκεντρική αξιόπιστη τεχνητή νοημοσύνη (πράξη για την τεχνητή νοημοσύνη), καθώς και όσον αφορά τα δικαιώματα και τις ελευθερίες στο διαδίκτυο (πράξη για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης, διακήρυξη για το μέλλον του διαδικτύου, ευρωπαϊκή διακήρυξη σχετικά με τα ψηφιακά δικαιώματα και τις ψηφιακές αρχές). Διαπραγματεύθηκε στο πλαίσιο πολυμερών οργανισμών⁴⁹ για τη βελτίωση της λειτουργίας της ψηφιακής οικονομίας, καθώς και για την προβολή των αξιών της ΕΕ σε παγκόσμιο επίπεδο. Προωθεί έναν παγκόσμιο, ανοικτό, σταθερό και ασφαλή κυβερνοχώρο με βάση την τήρηση του διεθνούς δικαίου και μη δεσμευτικών προτύπων, κανόνων και αρχών υπεύθυνης κρατικής συμπεριφοράς.

4.3. Ενίσχυση της συνεργασίας για την παγκόσμια υγεία

Η Επιτροπή εξέδωσε τη **στρατηγική της ΕΕ για την παγκόσμια υγεία** και την πρώτη

⁴⁴ Cagnin, C., Muench, S., Scapolo, F., Störmer, E., Vesnic-Alujevic, L. «Shaping and securing the EU's open strategic autonomy by 2040 and beyond» (Διαμόρφωση και διασφάλιση της ανοικτής στρατηγικής αυτονομίας της ΕΕ έως το 2040 και μετέπειτα). Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο, 2021.

⁴⁵ Με την πρωτοβουλία «Ομάδα Ευρώπη» συνδυάζονται πόροι της ΕΕ, των κρατών μελών, των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και του ιδιωτικού τομέα.

⁴⁶ Η επέκταση του προγράμματος BELLA (Building the Europe Links with Latin America) ή των κέντρων Copernicus στις χώρες της Λατινικής Αμερικής και στις Φιλιππίνες αποτελούν σαφή παραδείγματα.

⁴⁷ <https://d4dhub.eu/>

⁴⁸ Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την ψηφιακή διπλωματία της ΕΕ (έγγραφο 11406/22).

⁴⁹ Π.χ., G7, G20, ΟΟΣΑ, Διεθνής Ένωση Τηλεπικοινωνιών, Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης, Διεθνής Ηλεκτροτεχνική Επιτροπή, Ινστιτούτο Ηλεκτρολόγων και Ηλεκτρονικών Μηχανικών.

έκθεση σχετικά με την κατάσταση ετοιμότητας στον τομέα της υγείας, συμβάλλοντας στο μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο θεματολόγιο για την υγειονομική ασφάλεια και ετοιμότητα και ενισχύοντας το σύστημα υγείας.

Η Επιτροπή προώθησε τον διεθνή συντονισμό των δοκιμών της ευρωπαϊκής πλατφόρμας που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ μέσω του συμβουλίου συντονισμού δοκιμών. Συνέχισε τη συνεργασία με τον **επιταχυντή πρόσβασης στα εργαλεία κατά της COVID-19 (ACT-A)**, χρηματοδότησε έρευνα σχετικά με την COVID-19 και άλλες λοιμώδεις νόσους και στήριξε τον **συνασπισμό για καινοτομίες επιδημιολογικής ετοιμότητας** (στο εξής: CEPI).

Η ΕΕ θέσπισε το τρίτο πρόγραμμα της **σύμπραξης ευρωπαϊκών και αναπτυσσόμενων χωρών για τις κλινικές δοκιμές (EDCTP)** ως κοινή επιχείρηση στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» για την αντιμετώπιση λοιμωδών νόσων και καταστάσεων έκτακτης ανάγκης στον τομέα της δημόσιας υγείας στην υποσαχάρια Αφρική.

Η **στρατηγική της ΕΕ για την παγκόσμια υγεία**⁵⁰ προσδιορίζει την έρευνα και την καινοτομία ως βασικούς παράγοντες διευκόλυνσης για τη βελτίωση της υγείας, σε συνδυασμό με την ψηφιοποίηση και την απόκτηση ειδικευμένου εργατικού δυναμικού. Η εν λόγω στρατηγική συνοδεύθηκε από την πρώτη έκθεση για το επίπεδο ετοιμότητας στον τομέα της υγείας⁵¹, στην οποία επισημαίνεται η πρόοδος που έχει σημειωθεί στους τομείς **της ετοιμότητας και της αντίδρασης**, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη διεθνή συνεργασία στον τομέα της Ε&Κ, από την έναρξη της πανδημίας COVID-19, με ιδιαίτερη έμφαση στα ιατρικά αντίμετρα.

Η Επιτροπή συνέχισε τη συνεργασία της με τον **επιταχυντή πρόσβασης στα εργαλεία κατά της COVID-19 (ACT-A)**⁵² και με διεθνείς οργανισμούς χρηματοδότησης της Ε&Κ στον τομέα της υγείας που συμμερίζονται τις ίδιες απόψεις, εντός και εκτός Ευρώπης, μέσω ευρωπαϊκών συμπράξεων και διεθνών συμμαχιών⁵³. Η Επιτροπή ενέτεινε τις προπαρασκευαστικές εργασίες για νέες ευρωπαϊκές συμπράξεις με διεθνείς εταίρους⁵⁴ και συνέχισε να στηρίζει διεθνείς δεσμεύσεις σε περιφερειακό επίπεδο, όπως η πρωτοβουλία ΕΕ-Αφρικής «PerMed» μεταξύ της ΕΕ και των χωρών της Αφρικής⁵⁵.

Το «Παγκόσμιο πρόγραμμα για την υγεία EDCTP3» είναι το τρίτο πρόγραμμα της **σύμπραξης ευρωπαϊκών και αναπτυσσόμενων χωρών για τις κλινικές δοκιμές** και συστήνεται ως κοινή επιχείρηση στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»⁵⁶. Με

⁵⁰https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_22_7153

⁵¹https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_22_7154

⁵²<https://www.who.int/publications/m/item/act-accelerator-outcomes-report--2020-22>

⁵³ Πρόκειται συγκεκριμένα για: το άτυπο δίκτυο των επικεφαλής των διεθνών ερευνητικών οργανισμών στον τομέα της υγείας· την παγκόσμια ερευνητική συνεργασία για την ετοιμότητα αντιμετώπισης λοιμωδών νόσων· την παγκόσμια συμμαχία για τις χρόνιες παθήσεις, τη διεθνή ερευνητική κοινοπραξία για τις σπάνιες νόσους και τη διεθνή κοινοπραξία για την εξατομικευμένη ιατρική. Η Επιτροπή υποστήριξε επίσης την πρωτοβουλία «Επιδημιολογικές πληροφορίες από ανοικτές πηγές» (EIOS).

⁵⁴ Σε αυτές περιλαμβάνονται: η πρωτοβουλία κοινού προγραμματισμού για τη μικροβιακή αντοχή και μια νέα μελλοντική ευρωπαϊκή σύμπραξη για τη μικροβιακή αντοχή· η πρωτοβουλία κοινού προγραμματισμού για τις νευροεκφυλιστικές νόσους, το ευρωπαϊκό κοινό πρόγραμμα για τις σπάνιες νόσους και μια νέα μελλοντική ευρωπαϊκή σύμπραξη για τις σπάνιες νόσους.

⁵⁵ Σκοπός του **έργου EU-Africa PerMed** είναι η δημιουργία δεσμών μεταξύ Ευρώπης και Αφρικής στον τομέα της εξατομικευμένης ιατρικής.

⁵⁶<https://www.globalhealth-edctp3.eu/>

αυξανόμενο αριθμό μελών, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται επί του παρόντος 15 ευρωπαϊκές και 25 αφρικανικές χώρες, η κοινή επιχείρηση έχει ως στόχο την επιτάχυνση της κλινικής ανάπτυξης νέων ή βελτιωμένων προϊόντων τεχνολογίας υγείας για τον εντοπισμό, τη θεραπεία και την πρόληψη λοιμωδών νόσων που συνδέονται με τη φτώχεια, καθώς και παραμελημένων λοιμωδών νόσων, περιλαμβανομένων (επαν)αναδυόμενων νόσων, στην υποσαχάρια Αφρική. Για όλες τις επιχορηγήσεις του προγράμματος «Παγκόσμιο πρόγραμμα για την υγεία EDCTP3» απαιτείται από τους δικαιούχους να διασφαλίζουν ότι τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες που αναπτύσσονται χάρη σε κλινικές μελέτες καθίστανται διαθέσιμα, οικονομικά προσιτά και προσβάσιμα στο κοινό με δίκαιους και εύλογους όρους.

4.4. Προώθηση της καινοτομίας

Στην ανακοίνωση για την παγκόσμια προσέγγιση αναγνωρίζεται η σημασία της διεθνούς συνεργασίας στον τομέα της καινοτομίας και προωθούνται αμοιβαία επωφελείς διεθνείς συμπράξεις καινοτομίας με χώρες και περιφέρειες που προσφέρουν αμοιβαίο άνοιγμα στην επιχειρηματικότητα και τις επενδύσεις, για παράδειγμα με ενδιαφερόμενα μέρη στις ΗΠΑ (Silicon Valley) και στην Αφρική (θεματολόγιο καινοτομίας ΑΕ-ΕΕ).

Η διεθνής διάσταση του **νέου ευρωπαϊκού θεματολογίου καινοτομίας**⁵⁷ συμβάλλει στην προώθηση, την προσέλκυση και τη διατήρηση ταλέντων σε παγκόσμιο επίπεδο και στην εξασφάλιση της συμμετοχής βασικών διεθνών εταιρών στην υλοποίηση σχετικών πρωτοβουλιών. Για τον σκοπό αυτόν, απαιτείται ένα βελτιωμένο πλαίσιο για την προσέλκυση ξένων επιχειρηματιών, το οποίο θα περιλαμβάνει ευνοϊκότερη μεταχείριση του μετοχικού κεφαλαίου, απλουστευμένες διαδικασίες εισαγωγής στο χρηματιστήριο, περισσότερα διαθέσιμα κεφάλαια από θεσμικούς επενδυτές και περισσότερες ευκαιρίες για τις γυναίκες σε επενδύσεις επιχειρηματικών κεφαλαίων.

Η παγκόσμια εμβέλεια της ΕΕ στον τομέα της καινοτομίας ενισχύεται περαιτέρω από τις δραστηριότητες του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Καινοτομίας και Τεχνολογίας (στο εξής: EIT), το οποίο επικαιροποίησε πρόσφατα το στρατηγικό του πλαίσιο⁵⁸ για να το ευθυγραμμίσει με την ανακοίνωση για την παγκόσμια προσέγγιση. Από την άλλη πλευρά, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Καινοτομίας (ΕΣΚ) προωθεί το πρόγραμμά του για εμπορικές εκθέσεις στο εξωτερικό, το οποίο βοηθά τους δικαιούχους του ΕΣΚ να προωθήσουν την οικεία στρατηγική εμπορικής αξιοποίησης σε ξένες αγορές και να αξιοποιήσουν επιχειρηματικές ευκαιρίες στις πιο δημοφιλείς διεθνείς εμπορικές εκθέσεις.

5. ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΧΩΡΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Πάνω από το 20 % των θεμάτων στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» **εστίαζαν ειδικά στη διεθνή συνεργασία**, μέσω της προώθησης **συνεργειών με άλλα προγράμματα της ΕΕ**, ιδίως με τον Μηχανισμό Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας (στο εξής: ΜΓΑΔΣ).

⁵⁷ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Νέο ευρωπαϊκό θεματολόγιο καινοτομίας» [COM(2022) 332 final].

⁵⁸ [20190605-gb57-17-strategic framework for eit community global outreach activities.pdf \(europa.eu\)](#)

Λόγω των συνεπειών του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, η Επιτροπή επικεντρώθηκε σε **ειδικά μέτρα στήριξης της Ουκρανίας** και διευκόλυνε τη συμμετοχή της χώρας στο πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» και στο πρόγραμμα Ευρατόμ, μεταξύ άλλων με τη δημιουργία γραφείου του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» στο Κίεβο. Η συμφωνία επιστημονικής και τεχνολογικής συνεργασίας ΕΕ-Ουκρανίας ανανεώθηκε το 2022 και άρχισε να ισχύει από τις 8 Νοεμβρίου 2019 για περίοδο πέντε ετών.

Για πρώτη φορά, όλοι οι εταίροι των **Δυτικών Βαλκανίων** είναι πλέον συνδεδεμένοι με το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη». Οι σχέσεις επικεντρώνονται στην εφαρμογή του θεματολογίου των Δυτικών Βαλκανίων για την καινοτομία, την έρευνα, τον πολιτισμό, την εκπαίδευση, τη νεολαία και τον αθλητισμό⁵⁹.

Με βάση τις τρέχουσες συζητήσεις σχετικά με τον **κοινό χάρτη πορείας για τη συνεργασία ΕΕ-Κίνας στους τομείς της επιστήμης, της τεχνολογίας και της καινοτομίας**, η ΕΕ και η Κίνα θα συνεργαστούν στο πλαίσιο δύο εμβληματικών ερευνητικών πρωτοβουλιών σε τομείς αμοιβαίου ενδιαφέροντος, ενώ παράλληλα θα υιοθετήσουν περιορισμένη προσέγγιση όσον αφορά τις δράσεις που σχετίζονται με την καινοτομία.

Από κοινού με την Αφρικανική Ένωση (ΑΕ), η ΕΕ κατάρτισε σχέδιο **κοινού θεματολογίου ΑΕ-ΕΕ για την καινοτομία** και ενέκρινε την υπουργική δήλωση της Ένωσης για τη **Μεσόγειο**. Δρομολόγησε μια ειδική «πρωτοβουλία για την Αφρική» και μια «πρωτοβουλία για τη Μεσόγειο» στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», με συνολική επένδυση της ΕΕ ύψους περίπου 300 εκατ. EUR για κάθε πρωτοβουλία.

Η ΕΕ έχει εντείνει τις διμερείς σχέσεις με τις **Ηνωμένες Πολιτείες** μέσω του Συμβουλίου Εμπορίου και Τεχνολογίας ΕΕ-ΗΠΑ, με τον **Καναδά, τη Νέα Ζηλανδία** και τη **Δημοκρατία της Κορέας** ιδίως μέσω διαπραγματεύσεων για τη σύνδεση με το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη», με την **Ιαπωνία**, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της ιαπωνικής προεδρίας της G7 το 2023, και με την **Ινδία**, με τη σύσταση του Συμβουλίου Εμπορίου και Τεχνολογίας ΕΕ-Ινδίας.

Η Επιτροπή συνέχισε να εφαρμόζει τον **στρατηγικό χάρτη πορείας ΕΕ-CELAC⁶⁰ για την επιστήμη, την τεχνολογία και την καινοτομία για την περίοδο 2021-2023** και θα συζητήσει τη μελλοντική συνεργασία κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2023. Η ΕΕ ενέκρινε επίσης σχέδιο δράσης για την περίοδο 2023-2027 με σκοπό την εφαρμογή της **στρατηγικής εταιρικής σχέσης ASEAN-ΕΕ** και δεσμεύτηκε να προωθήσει τη συνεργασία στον **Ινδικό-Ειρηνικό**, μεταξύ άλλων με την Αυστραλία, τη Δημοκρατία της Κορέας, τη Νέα Ζηλανδία και τη Σιγκαπούρη.

5.1. Ενίσχυση της συνεργασίας με βιομηχανικές χώρες εκτός ΕΕ και αναδυόμενες οικονομίες

⁵⁹ [EU and the Western Balkans launch a joint strategy to strengthen cooperation in innovation, research, education, culture, youth and sport \(europa.eu\)](#) (Η ΕΕ και τα Δυτικά Βαλκάνια εγκαινιάζουν κοινή στρατηγική για την ενίσχυση της συνεργασίας στους τομείς της καινοτομίας, της έρευνας, της εκπαίδευσης, του πολιτισμού, της νεολαίας και του αθλητισμού).

⁶⁰ Η CELAC είναι η κοινότητα των κρατών της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής.

Η συνεργασία με τις **Ηνωμένες Πολιτείες** έχει ενισχυθεί σημαντικά σύμφωνα με τον φιλόδοξο στόχο που καθορίζεται στην ανακοίνωση για την παγκόσμια προσέγγιση και στην κοινή ανακοίνωση σχετικά με ένα νέο θεματολόγιο ΕΕ-ΗΠΑ για την παγκόσμια αλλαγή⁶¹. Τον Ιούνιο του 2021 η σύνοδος κορυφής ΕΕ-ΗΠΑ εγκαινίασε επίσημα τη λειτουργία του Συμβουλίου Εμπορίου και Τεχνολογίας ΕΕ-ΗΠΑ (στο εξής: ΣΕΤ ΕΕ-ΗΠΑ), το οποίο οδήγησε σε νέους και ενεργούς άξονες εργασίας όσον αφορά τον καθορισμό προτύπων, την κβαντική και την τεχνητή νοημοσύνη, καθώς και την έρευνα σχετικά με το κλίμα και την καθαρή τεχνολογία. Μια δυναμική ροή εργασιών για την ηλεκτροκίνηση και τη διαλειτουργικότητα με έξυπνα δίκτυα στο πλαίσιο της ομάδας εργασίας ΕΕ-ΗΠΑ για το κλίμα και την καθαρή τεχνολογία εκπόνησε συστάσεις για δημόσιες υποδομές φόρτισης της ηλεκτροκίνησης.

Σύμφωνα με την πολύπλευρη προσέγγιση της κοινής ανακοίνωσης με τίτλο «ΕΕ-Κίνα — Στρατηγική προοπτική»⁶², η Επιτροπή ενέτεινε περαιτέρω τις προσπάθειές της για την αναπροσαρμογή **της συνεργασίας με την Κίνα στον τομέα της E&K**. Συνεχίζονται οι συζητήσεις σχετικά με την κατάρτιση κοινού χάρτη πορείας για το μέλλον της συνεργασίας ΕΕ-Κίνας στους τομείς της επιστήμης, της τεχνολογίας και της καινοτομίας, μεταξύ άλλων όσον αφορά μια σειρά συνθηκών πλαισίωσης. Το πεδίο της συνεργασίας ΕΕ-Κίνας στον τομέα της E&K αντικατοπτρίζει το γεγονός ότι έχει αυξηθεί σημαντικά η συστημική αντιπαλότητα και ότι οι συζητήσεις σχετικά με τον χάρτη πορείας δείχνουν, αφενός, θετικά αποτελέσματα όσον αφορά τις συνθήκες πλαισίωσης που σχετίζονται με την έρευνα⁶³, αφετέρου όμως, έλλειψη προόδου όσον αφορά τις συνθήκες πλαισίωσης που σχετίζονται με την καινοτομία⁶⁴. Κατά συνέπεια, στο **πρόγραμμα εργασιών του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» για την περίοδο 2023-2024**, η συνεργασία ΕΕ-Κίνας στον τομέα της E&K συνεχίζεται μέσω δύο εμβληματικών ερευνητικών πρωτοβουλιών, μίας για τα τρόφιμα, τη γεωργία και τη βιοτεχνολογία και μίας άλλης για την κλιματική αλλαγή και τη βιοποικιλότητα. Ωστόσο, δεδομένων των σημαντικών ανησυχιών όσον αφορά τη χρήση της διανοητικής ιδιοκτησίας που παράγεται στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», το άρθρο 22 παράγραφος 6 του κανονισμού για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» εφαρμόζεται για την αποτροπή της συμμετοχής κινεζικών οντοτήτων σε δράσεις καινοτομίας⁶⁵.

Με τον **Καναδά**, την **Αυστραλία** και τη **Νέα Ζηλανδία** συνεχίστηκε η συνεργασία σε τομείς αμοιβαίας προτεραιότητας, όπως η υγεία και η πράσινη και ψηφιακή μετάβαση. Σύμφωνα με τη στρατηγική της ΕΕ για τη συνεργασία με τον Ινδικό-Ειρηνικό, η Επιτροπή έχει συνάψει

---

⁶¹ Κοινή ανακοίνωση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Συμβούλιο «Ένα νέο θεματολόγιο ΕΕ-ΗΠΑ για την παγκόσμια αλλαγή» [JOIN(2020) 22 final].

⁶² Κοινή ανακοίνωση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Συμβούλιο «ΕΕ-Κίνα — Στρατηγική προοπτική» [JOIN(2019) 5 final].

⁶³ Σε αυτές περιλαμβάνονται η ανοικτή επιστήμη, η δεοντολογία και η ακεραιότητα της έρευνας, η κινητικότητα των ερευνητών/-ριών και η ισότητα των φύλων στον τομέα της E&K.

⁶⁴ Σε αυτές περιλαμβάνονται τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, η προ-τυποποιητική έρευνα, η αξιολόγηση της συμμόρφωσης και η τυποποίηση, η πρόσβαση σε δημόσιες συμβάσεις, τα δίκαια και διαφανή ρυθμιστικά πλαίσια.

⁶⁵ Οι δράσεις καινοτομίας είναι δράσεις με υψηλό επίπεδο τεχνολογικής ανάπτυξης και πιο κοντά στην αγορά.

διεθνείς ψηφιακές συμπράξεις⁶⁶ με την **Ιαπωνία**, τη **Δημοκρατία της Κορέας** και τη **Σιγκαπούρη**. Η συνεργασία με την **Ινδία** έχει αποκτήσει δυναμική με τη σύσταση του Συμβουλίου Εμπορίου και Τεχνολογίας ΕΕ-Ινδίας⁶⁷, το οποίο θα επικεντρωθεί στις ψηφιακές, πράσινες και καθαρές τεχνολογίες ενέργειας, καθώς και στο εμπόριο και τις ανθεκτικές αξιακές αλυσίδες. Η Ινδία συμφώνησε επίσης να δημιουργήσει μηχανισμό συγχρηματοδότησης για συγκεκριμένα θέματα στο πλαίσιο του προγράμματος εργασιών του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» για την περίοδο 2023-2024.

Η συνεργασία **ΕΕ-Βραζιλίας** στον τομέα της Ε&Κ σηματοδότησε την πενταετή ανανέωση της διμερούς επιστημονικής και τεχνολογικής συμφωνίας και την υπογραφή διοικητικής ρύθμισης με τρεις οργανισμούς ερευνητικής χρηματοδότησης της Βραζιλίας με σκοπό τη δημιουργία ενός μηχανισμού συγχρηματοδότησης για βραζιλιανικές οντότητες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη». Η διμερής συνεργασία **ΕΕ-Μεξικού** παρείχε τη δυνατότητα έναρξης του προγράμματος «Puerta Horizonte Europa-Mexico», το οποίο παρέχει στήριξη και συγχρηματοδότηση για τη συμμετοχή του Μεξικού στο πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη», ενώ το 2023 αναμένεται να υπογραφεί με την **Αργεντινή** διοικητική συμφωνία σχετικά με το πρόγραμμα Copernicus. Η διμερής συμφωνία επιστημονικής και τεχνολογικής συνεργασίας **ΕΕ-Χιλής** ανανεώθηκε σιωπηρά έως το 2027.

5.2. Ενσωμάτωση της συνεργασίας στις γειτονικές χώρες της ΕΕ

Η εφαρμογή του θεματολογίου των **Δυτικών Βαλκανίων** για την καινοτομία, την έρευνα, τον πολιτισμό, την εκπαίδευση, τη νεολαία και τον αθλητισμό σημείωσε ικανοποιητική πρόοδο. Το θεματολόγιο αποσκοπεί στην προώθηση της επιστημονικής αριστείας και στη μεταρρύθμιση των εκπαιδευτικών συστημάτων της περιοχής, με τη δημιουργία ευκαιριών για τους νέους και τη συμβολή στην πρόληψη της διαρροής εγκεφάλων. Για πρώτη φορά, όλοι οι εταίροι των Δυτικών Βαλκανίων είναι συνδεδεμένοι με το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη».

Κατά την πρώτη υπουργική διάσκεψη της Ένωσης για τη Μεσόγειο με θέμα την Ε&Κ εγκρίθηκαν τρεις χάρτες πορείας Ε&Κ για την υγεία, την κλιματική αλλαγή και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας⁶⁸. Στο πλαίσιο του προγράμματος εργασιών του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» για την περίοδο 2023-2024 δρομολογήθηκε μια «μεσογειακή πρωτοβουλία» με στόχο την κλιματική αλλαγή και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, καθώς και την ενθάρρυνση της συμμετοχής οντοτήτων που είναι εγκατεστημένες σε **χώρες της νότιας Μεσογείου**. Η συνεργασία στον τομέα της Ε&Κ συνεχίζεται μέσω του φάρου της Μεσογείου της αποστολής «Αποκατάσταση του ωκεανού και των υδάτων μας έως το 2030» του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», της πρωτοβουλίας «BlueMed», της σύμπραξης για τη βιώσιμη γαλάζια οικονομία και της εταιρικής σχέσης στους τομείς της έρευνας και της καινοτομίας στην περιοχή της Μεσογείου (PRIMA)⁶⁹.

⁶⁶ Βασικά θέματα που περιλαμβάνονται στο πεδίο εφαρμογής κάθε εταιρικής σχέσης: ανθεκτικότητα της αλυσίδας εφοδιασμού ημιαγωγών· 5G/6G· κυβερνοασφάλεια· κανονιστικές διατάξεις για τις πλατφόρμες, τα δεδομένα και την τεχνητή νοημοσύνη· ψηφιακό εμπόριο· ψηφιακή ταυτότητα και ψηφιακές υπογραφές· γεφύρωση του χάσματος ψηφιακών δεξιοτήτων και ψηφιακή ένταξη.

⁶⁷ [ΕΕ-Ινδία: νέο Συμβούλιο Εμπορίου και Τεχνολογίας \(europa.eu\)](https://europa.eu)

⁶⁸ [UfM-Ministerial-Declaration-RI-EN-270622.pdf \(ufmsecretariat.org\)](https://ufmsecretariat.org)

⁶⁹ Βλ. αντίστοιχα: <http://www.blumed-initiative.eu/>, <https://bluepartnership.eu/> και [PRIMA: Partnership for Research & Innovation in the Mediterranean area \(prima-med.org\)](https://prima-med.org)

Υπό το πρίσμα του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, η **περιφερειακή συνεργασία στον τομέα της E&K της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης** αποδείχθηκε πιο σημαντική από ποτέ άλλοτε για την προώθηση στην περιοχή των αξιών και των αρχών για τον τομέα της E&K. Σκοπός της διάστασης της E&K της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης είναι η ενίσχυση των ικανοτήτων καινοτομίας των χωρών-εταίρων με την ενσωμάτωσή τους σε μεγαλύτερο βαθμό στα συστήματα E&K της ΕΕ, δεδομένης της ευρωπαϊκής προοπτικής της Γεωργίας, της Μολδαβίας και της Ουκρανίας.

Η συνεργασία στον τομέα της E&K με την **Ελβετία** και το **Ηνωμένο Βασίλειο** συνεχίζεται· στη δεύτερη περίπτωση, οι ευκαιρίες συνεργασίας θα ενισχυθούν περαιτέρω μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας σύνδεσης του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη».

5.3. Εμβάθυνση των εταιρικών σχέσεων της ΕΕ με την Αφρική, τη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική, καθώς και με τη Νοτιοανατολική Ασία

Η Επιτροπή υλοποίησε τη δέσμευσή της για την ενίσχυση της στήριξης της συνεργασίας με την Αφρική στον τομέα της E&K, με την κατάρτιση σχεδίου **κοινού θεματολογίου καινοτομίας ΑΕ-ΕΕ** από κοινού με την επιτροπή της Αφρικανικής Ένωσης (ΑΕ) και τα κράτη μέλη. Το θεματολόγιο αυτό αναγνωρίστηκε στην τελική δήλωση της 6ης συνόδου κορυφής αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων ΕΕ-ΑΕ τον Φεβρουάριο του 2022, συζητήθηκε στο πλαίσιο διαλόγου με τα ενδιαφερόμενα μέρη τον Νοέμβριο του 2022 και εγκρίθηκε σε σύνοδο ανώτατων υπαλλήλων στις 4 Μαΐου 2023. Μετά την επιτυχή «Πρωτοβουλία για την Αφρική» στο πλαίσιο του προγράμματος εργασιών του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» για την περίοδο 2021-2022, η Επιτροπή ενέκρινε μια νέα «Πρωτοβουλία για την Αφρική II» στο πλαίσιο του προγράμματος εργασιών του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» για την περίοδο 2023-2024⁷⁰. Επιπλέον, η Επιτροπή δρομολόγησε την Πλατφόρμα Γνώσης για την Αφρική⁷¹, μια πύλη πρόσβασης σε δεδομένα και πληροφορίες σχετικά με την κοινωνική, οικονομική και περιβαλλοντική ανάπτυξη της Αφρικής, με σκοπό την υποστήριξη της ολοκληρωμένης ανάλυσης για τη χάραξη πολιτικής.

Η **δέσμη επενδυτικών μέτρων Αφρικής–Ευρώπης της Global Gateway**, η οποία ανακοινώθηκε κατά την προαναφερθείσα 6^η σύνοδο κορυφής ΕΕ-ΑΕ, στηρίζει το θεματολόγιο καινοτομίας ΑΕ-ΕΕ, τα περιφερειακά κέντρα αριστείας για την πράσινη μετάβαση στην υποσαχάρια Αφρική, τις τεχνολογίες γεωσκόπησης και τις διαστημικές τεχνολογίες, καθώς και τις επενδύσεις στην εκπαίδευση και την ψηφιακή συνδεσιμότητα⁷². Επί του παρόντος αναπτύσσονται εμβληματικές πρωτοβουλίες σύμφωνα με τις προτεραιότητες του ΜΓΑΔΣ⁷³, όπως η εμβληματική πρωτοβουλία ΕΕ-ΑΕ για τα δεδομένα, η γέφυρα ΕΕ-Αφρικής για την ψηφιακή καινοτομία, η πύλη EurAfrica για τη σύνδεση των

⁷⁰ Για παράδειγμα, η Επιτροπή συνέχισε την ανάπτυξη της μακροπρόθεσμης κοινής εταιρικής σχέσης έρευνας και καινοτομίας ΕΕ-Αφρικανικής Ένωσης για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και επέκτεινε το πεδίο εφαρμογής της στο ανανεώσιμο υδρογόνο.

⁷¹ [Africa Platform \(europa.eu\)](https://africa-platform.europa.eu) (Πλατφόρμα για την Αφρική).

⁷² Η ψηφιακή συνδεσιμότητα επικεντρώνεται στη σύνδεση της Ευρώπης και της Αφρικής μέσω υποβρύχιων καλωδίων, τη σύνδεση περιοχών της Αφρικής μέσω κορμών οπτικών ινών, και μη εξυπηρετούμενων περιοχών μέσω δορυφορικών επικοινωνιών, καθώς και στη στήριξη των οικοσυστημάτων ψηφιακής καινοτομίας στην περιοχή.

⁷³ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/947 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση Μηχανισμού Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας — Παγκόσμια Ευρώπη.

ακτών της Αφρικής, καθώς και το μελλοντικό δίκτυο καλωδίων οπτικών ινών για τη βελτίωση των περιφερειακών ψηφιακών υποδομών στη δυτική, την ανατολική και τη μεσημβρινή Αφρική. Άλλα παραδείγματα αποτελούν οι πρωτοβουλίες της «Ομάδας Ευρώπη» σχετικά με την παρασκευή φαρμάκων, εμβολίων και τεχνολογιών υγείας και την πρόσβαση σε αυτά· σχετικά με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία και τα συναφή δικαιώματα στην υποσαχάρια Αφρική· σχετικά με την υγειονομική ασφάλεια / την προσέγγιση «OneHealth» («Μία υγεία»)· σχετικά με ιδρύματα ψηφιακής υγείας και δημόσιας υγείας.

Όσον αφορά την Κοινότητα των Κρατών της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής (CELAC), δόθηκε έμφαση στην εφαρμογή του στρατηγικού χάρτη πορείας EE-CELAC για την επιστήμη, την τεχνολογία και την καινοτομία για την περίοδο 2021-2023⁷⁴. Η πρώτη σύνοδος κορυφής των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων EE-CELAC μετά από 8 έτη θα πραγματοποιηθεί στις 17-18 Ιουλίου 2023 και θα ακολουθήσει συνάντηση ανώτερων υπαλλήλων στο πλαίσιο της κοινής πρωτοβουλίας EE-CELAC στον τομέα της Ε&Κ κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2023, ανοίγοντας τον δρόμο για την πραγματοποίηση υπουργικής συνόδου για την έρευνα και την καινοτομία.

Στην κοινή δήλωση των ηγετών⁷⁵ στην **επετειακή διάσκεψη κορυφής EE-ASEAN**, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 14 Δεκεμβρίου 2022, ζητήθηκε η εμβάθυνση της συνεργασίας στους τομείς της εκπαίδευσης, της επιστήμης, της τεχνολογίας και της καινοτομίας. Εγκρίθηκε επίσης το σχέδιο δράσης 2023-2027 για την εφαρμογή των στρατηγικών εταιρικών σχέσεων ASEAN-EE⁷⁶, στο οποίο επισημαίνονται οι πράσινες τεχνολογίες, το διάστημα και οι θαλάσσιες περιοχές ως τομείς προτεραιότητας για τη συνεργασία στον τομέα της Ε&Κ. Η ΕΕ ανακοίνωσε τη δρομολόγηση επενδυτικής δέσμης ύψους 10 δισ. EUR στο πλαίσιο της στρατηγικής Global Gateway στην περιοχή του ASEAN μέσω της προσέγγισης «Ομάδα Ευρώπη», η οποία συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ στην περιοχή του Ινδικού-Ειρηνικού.

5.4. Συνέπειες του ρωσικού επιθετικού πολέμου κατά της Ουκρανίας

Ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας συνιστά παραβίαση του διεθνούς δικαίου, υπονομεύοντας τόσο την ευρωπαϊκή όσο και την παγκόσμια ασφάλεια και σταθερότητα. Η ΕΕ **αποφάσισε να μην συνεργαστεί περαιτέρω με ρωσικές οντότητες στον τομέα της Ε&Κ**. Τερματίστηκε η συμμετοχή ρωσικών οντοτήτων του δημόσιου τομέα σε υπό εξέλιξη ή σε μελλοντικά έργα⁷⁷. Οι κυρώσεις και τα μέτρα αποκλείουν όλες τις νομικές οντότητες που είναι εγκατεστημένες στη Ρωσία, στη Λευκορωσία ή σε μη

⁷⁴ [EU-CELAC 2021-2023 Strategic Roadmap](#)

⁷⁵ [eu-asean-leaders-statement.pdf \(europa.eu\)](#)

⁷⁶ [Plan of Action to Implement the ASEAN-EU Strategic Partnership \(2023-2027\).pdf \(europa.eu\)](#)

⁷⁷ 117 συμμετοχές από ρωσικές (δημόσιες ή σχετιζόμενες με το δημόσιο) οντότητες τερματίστηκαν κυρίως βάσει της πέμπτης δέσμης κυρώσεων [βλ. άρθρο 5β του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 833/2014 του Συμβουλίου, της 31ης Ιουλίου 2014, σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία (ΕΕ L 229 της 31.7.2014, σ. 1)]. Το εν λόγω άρθρο προβλέπει ορισμένες εξαιρέσεις, για παράδειγμα στον τομέα του διαστήματος και της πυρηνικής συνεργασίας. 37 συμμετοχές της Λευκορωσίας στο πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» τερματίστηκαν το 2022, βάσει του [κανονισμού \(ΕΕ\) 2021/1986 του Συμβουλίου, της 15ης Νοεμβρίου 2021, για την τροποποίηση του κανονισμού \(ΕΚ\) αριθ. 765/2006 σχετικά με περιοριστικά μέτρα όσον αφορά τη Λευκορωσία](#).

ελεγχόμενα από την κυβέρνηση εδάφη της Ουκρανίας από τη συμμετοχή στο πρόγραμμα υπό οποιαδήποτε ιδιότητα. Ωστόσο, φυσικά πρόσωπα που είναι εγκατεστημένα στη Ρωσία, στη Λευκορωσία ή σε μη ελεγχόμενα από την κυβέρνηση εδάφη της Ουκρανίας μπορούν ακόμη να συμμετέχουν στο πρόγραμμα δράσεων Marie Skłodowska-Curie, το οποίο επιτρέπει τη **διατήρηση των επαφών μεταξύ των λαών** με τη ρωσική και τη λευκορωσική επιστημονική κοινότητα. Στο πλαίσιο αυτό, αναγνωρίζεται η κατάσταση των Ρώσων και Λευκορώσων επιστημόνων που αντιμετωπίζουν δυσκολίες λόγω της αντίθεσής τους προς τον πόλεμο ή το καθεστώς, σύμφωνα με το ανακοινωθέν των υπουργών επιστημών της ομάδας G7 του Ιουνίου του 2022⁷⁸.

Η Επιτροπή επικεντρώθηκε στη θέσπιση **ειδικών μέτρων στήριξης της Ουκρανίας**⁷⁹ και διευκόλυνε τη συμμετοχή της Ουκρανίας στις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και του προγράμματος Ευρατόμ. Ένα ειδικό πρόγραμμα υποτροφιών, το MSCA4Ukraine, παρέχει στήριξη στους εκτοπισθέντες ερευνητές από την Ουκρανία και τους επιτρέπει να συνεχίσουν τις ερευνητικές τους δραστηριότητες στην ΕΕ. Η συμφωνία επιστημονικής και τεχνολογικής συνεργασίας ΕΕ-Ουκρανίας ανανεώθηκε το 2022 για 5 έτη, με αναδρομική ισχύ από τις 8 Νοεμβρίου 2019. Σύμφωνα με το εξελισσόμενο πολιτικό τοπίο, η Επιτροπή θα συνεχίσει να συντονίζεται με τα κράτη μέλη και να υποστηρίζει τον ρόλο της E&K στα πολιτικά και επιχειρησιακά πλαίσια που συνδέονται με την ανάκαμψη και την ανασυγκρότηση της Ουκρανίας, όπως επισημάνθηκε άλλωστε στο ανακοινωθέν των υπουργών επιστημών και τεχνολογίας της ομάδας G7 τον Μάιο του 2023⁸⁰.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παρούσα πρώτη διετής έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της παγκόσμιας προσέγγισης στον τομέα της E&K δείχνει ότι η ΕΕ έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο όσον αφορά την υλοποίηση των δράσεων που προσδιορίζονται στην ανακοίνωση για την παγκόσμια προσέγγιση και την ενίσχυση της θέσης της Ευρώπης στον κόσμο. Η ΕΕ διατήρησε την εξωστρέφεια όσον αφορά τη διεθνή συνεργασία στον τομέα της E&K και προώθησε τον πολυμερή διάλογο για τις αξίες και τις αρχές. Έθεσε επιτυχώς σε εφαρμογή τις νέες διατάξεις για τη σύνδεση τρίτων χωρών με το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη». Η ΕΕ ανέπτυξε κοινές δεσμεύσεις με διεθνείς εταίρους, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση της παγκόσμιας διακυβέρνησης. Διαφύλαξε σθεναρά τους στρατηγικούς πόρους, τα συμφέροντα, την αυτονομία και την ασφάλειά της, ενισχύοντας παράλληλα την ανοικτή στρατηγική αυτονομία της ΕΕ. Η ΕΕ αξιοποίησε τον ηγετικό της ρόλο στην προώθηση της πολυμερούς συνεργασίας στον τομέα της E&K για την παροχή επιστημονικά τεκμηριωμένων λύσεων, με σκοπό την προώθηση της δίκαιης πράσινης και ψηφιακής μετάβασης και της υγειονομικής ασφάλειας, της ετοιμότητας και αντίδρασης σε κρίσεις, αναπτύσσοντας παράλληλα διεθνείς συμπράξεις για τη μείωση των στρατηγικών εξαρτήσεων σε βασικούς τεχνολογικούς τομείς

⁷⁸ [Microsoft Word — G7 Science Ministers Declaration 20220613 \(bundesregierung.de\)](#)

⁷⁹ Η πρωτοβουλία [ERA4Ukraine](#) παρέχει επισκόπηση όλων των υφιστάμενων δράσεων σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, μεταξύ των οποίων [το έργο MSCA4Ukraine, το πρόγραμμα «ERC job offers» και το πρόγραμμα υποτροφιών JRC-EUI \(European University Institute\)](#).

⁸⁰ https://www8.cao.go.jp/cstp/kokusaiteki/g7_2023/230513_g7_communique.pdf

και αξιακές αλυσίδες. Δημιούργησε διεθνείς συμπράξεις καινοτομίας με χώρες και περιφέρειες που προσφέρουν αμοιβαίο άνοιγμα στην επιχειρηματικότητα και τις επενδύσεις.

Στο πλαίσιο ενός σύνθετου και δυναμικά εξελισσόμενου γεωπολιτικού περιβάλλοντος, το οποίο επιδεινώνεται από τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, η παγκόσμια προσέγγιση στον τομέα της Ε&Κ απέδειξε την αποτελεσματικότητα και τη χρησιμότητά της και εξακολουθεί να αποτελεί το κατάλληλο στρατηγικό πλαίσιο για τη διεθνή συνεργασία στον τομέα της Ε&Κ. Η επιστήμη και η τεχνολογία διαδραματίζουν ολοένα σημαντικότερο ρόλο στην εξωτερική πολιτική. Πρέπει να επιδιωχθούν περισσότερες συνέργειες με την εξωτερική δράση της ΕΕ, ιδίως με τη στρατηγική Global Gateway. Επιπλέον, θα πρέπει να εξεταστεί περαιτέρω ο τρόπος προώθησης της επιστημονικής διπλωματίας στην Ευρώπη. Τέλος, η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρακολουθεί την υλοποίηση της ανακοίνωσης για την παγκόσμια προσέγγιση και θα υποβάλει έκθεση στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο πλαίσιο της δεύτερης διετούς έκθεσης που αναμένεται το 2025.